

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 219/03-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Bárányu a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti Ing. J. B., bytom K., zastúpeného advokátom JUDr. R. Ž., Advokátska kancelária, K., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 662/97 na neverejnom zasadnutí 14. januára 2004 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 662/97 p o r u š i l základné právo Ing. J. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Ing. J. B. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Košice I j e p o v i n n ý zaplatiť náhradu trov konania Ing. J. B. v sume 8 000 Sk (slovom osemtisíc slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. R. Ž., Advokátska kancelária, K., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti Ing. J. B. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 219/03-15 z 1. októbra 2003 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť z 12. júna 2003 Ing. J. B., bytom K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. R. Ž., Advokátska kancelária, K., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 662/97. Na základe výzvy ústavného súdu z 10. júla 2003 sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu svoju sťažnosť doplnil podaním doručeným ústavnému súdu 22. júla 2003.

Sťažovateľ vo svojich podaniach uviedol, že 17. júla 1997 bol podaný na okresnom súde návrh na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov vedený pod sp. zn. 14 C 662/97. Konanie v predmetnej veci teda trvá už viac ako 6 rokov a dodnes nie je právoplatne skončené. Priet'ahy konania je podľa neho potrebné vidieť v tom, že súd

„vytyčoval cca. raz ročne pojednávanie vo veci a aj toto bolo niekoľkokrát odročené a to z dôvodu, buď neprítomnosti navrhovateľky resp. PNS pojednávajúcej sudkyne“. V ďalšom texte svojho podania sťažovateľ uviedol, že prieťahy konania vidí aj v rámci konania ako celku, a to z dôvodu nepravidelného vytyčovania súdnych pojednávanií, práceneschopnosti sudkyne, neúčasti druhej strany, ďalej v tom, že dodnes sa okresný súd nedostal k meritu veci a nevykonal súpis vecí, ktoré patria do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, nevykonal v tomto smere žiadne dokazovanie zamerané na spôsob a dobu nadobudnutia sporných vecí, ich ocenenie znalcom a pod.

Na základe uvedených tvrdení sťažovateľ žiada, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol :

„základné právo Ing. J. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a na prejednanie veci v primeranej lehote, zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ľudských právach a základných slobodách postupom porušiteľa v konaní 14 C 662/97, porušené bolo.

Prikazuje porušiteľovi Ústavy SR a Dohovoru o ľudských právach a základných slobodách o veci konať, zakazuje porušiteľovi pokračovať v porušovaní základného práva navrhovateľa.

Priznáva navrhovateľovi finančné zadosťučinenie v sume: 80.000,- Sk, ktoré mu je povinný porušiteľ zaplatiť do dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia (...).“

V prílohe sťažnosti predložil sťažovateľ ústavnému súdu fotokópiu sťažnosti na prieťahy v označenom konaní adresovanej predsedovi okresného súdu z 12. júna 2003. Sťažnosť bola okresnému súdu doručená 13. júna 2003.

Okresný súd sa k sťažnosti sťažovateľa na základe výzvy ústavného súdu z 19. augusta 2003 vyjadril vo svojom liste č. Spr 2380/03 z 26. augusta 2003, v ktorom stručne podal chronologický priebeh konania v predmetnej veci a v jeho závere uviedol:

„Keďže predmetom konania je vyporiadanie BSM, t. j. veci, ktoré účastníci nadobudli počas trvania manželstva a v tomto konaní je potrebné zisťovať stanovisko oboch účastníkov na také skutočnosti ako je rozsah nadobudnutia BSM, rok nadobudnutia

jednotlivých vecí, nadobúdaciú cenu, stav vecí ku dňu právoplatnosti rozsudku o rozvođe manželstva, zostatkovú hodnotu vecí a pod. nebolo možné pokračovať v konaní bez priamej účasti oboch účastníkov.

Navrhovateľka od podania návrhu na súd 3 x zmenila právneho zástupcu a títo právni zástupcovia zakaždým žiadali pojednávania odročiť, pretože sa nevedeli kvalifikovane a so znalosťou veci vyjadriť sa k predmetu sporu a tiež nevedeli uviesť adresu pobytu navrhovateľky v zahraničí.

Na základe vyššie uvedeného navrhujem sťažnosť zamietnuť.“

Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu podaním zo 6. novembra 2003 ústavnému súdu oznámil, že netrvá na ústnom prejednaní veci pred ústavným súdom, ďalej v ňom zdôvodnil požadované finančné zadosťučinenie „*trvaním dlhodobej právnej neistoty, zdravotnou ujmov, kreatívnou ujmov, ako aj dôvodom vynaloženia značných finančných nákladov titulom bránenia práva*“ a napokon si v ňom uplatnil aj náhradu trov právnej pomoci.

Okresný súd podaním č. Spr 2380/03 z 3. novembra 2003 ústavnému súdu oznámil, že zotrúva v celom rozsahu na svojom stanovisku v predmetnej veci z 26. augusta 2003 a súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Okresnému súdu bol 17. júla 1997 doručený návrh A. B., bytom K. (ďalej len „navrhovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. V. K., Advokátska kancelária, K., na začatie konania o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov z 13. júla 1997 proti sťažovateľovi (v konaní pred okresným súdom odporcovi), ktorý bol zaevidovaný pod sp. zn. 14 C 662/97.

Pokynom súdnej kancelárie z 21. júla 1997 nechal vo veci konajúci sudca doručiť podaný návrh sťažovateľovi a súčasne vyzvať navrhovateľku na zaplatenie súdneho poplatku. Sťažovateľ si doručovanú zásielku v odbernej lehote neprevzal.

Vo veci konajúci sudca pokynom z 29. septembra 1998 vytýčil termín pojednávania v predmetnej veci na 14. december 1998 a nechal naň predvolať účastníkov konania. Zásielka bola sťažovateľovi doručovaná dvakrát po sebe na adresu uvedenú v podanom návrhu, sťažovateľ si ju však neprevzal.

Okresný súd pojednávanie konané 14. decembra 1998 pre neprítomnosť účastníkov konania odročil na 22. február 1999 a následne ich nechal opätovne predvolať na nový termín pojednávania (sťažovateľovi sa opätovne nepodarilo zásielku doručiť).

Navrhovateľka splnomocnila 19. februára 1999 na svoje zastupovanie v predmetnej veci advokáta JUDr. M. K., Advokátska kancelária, K.

Pojednávanie okresného súdu konané 22. februára 1999 bolo odročené na neurčito, navrhovateľke bola udelená povinnosť oznámiť okresnému súdu dátum narodenia sťažovateľa v lehote 10 dní za účelom zistenia miesta jeho trvalého alebo prechodného pobytu.

Podaním z 25. februára 1999 (doručeným 26. februára 1999) právny zástupca navrhovateľky oznámil okresnému súdu, že sťažovateľ sa zdržiava na adrese: J. B., K

Vo veci konajúci sudca pokynom z 8. septembra 1999 nariadil na 8. november 1999 pojednávanie v predmetnej veci a nechal naň predvolať účastníkov konania. Navrhovateľka si predvolanie v odbernej lehote neprevzala, avšak jej právnomu zástupcovi bolo predvolanie riadne doručené.

Listom z 8. novembra 1999 poveril právny zástupca navrhovateľky zastupovaním v predmetnom spore na pojednávaní konanom 8. novembra 1999 advokátku JUDr. M. Š.

Na pojednávaní konanom 8. novembra 1999 okresný súd krátkou cestou doručil návrh na začatie konania sťažovateľovi a zistil jeho trvalý pobyt, následne pojednávanie odročil na neurčito za účelom opätovného predvolania účastníkov konania a ich právnych zástupcov.

Vo veci konajúci sudca pokynom z 3. augusta 2000 nariadil pojednávanie na 30. október 2000 a nechal naň predvolať účastníkov konania a ich právnych zástupcov. Navrhovateľka si predvolanie opätovne v odbernej lehote neprevzala.

Sťažovateľ doručil 30. októbra 2000 okresnému súdu fotokópiu predvolania na vytýčené pojednávanie, ako aj fotokópiu predvolania na posudkovú komisiu sociálneho zabezpečenia Sociálnej poisťovne, pobočky Košice, na ten istý deň.

Pojednávanie konané 30. októbra 2000 bolo z dôvodu práceneschopnosti vo veci konajúceho sudcu a pre neprítomnosť účastníkov konania odročené na neurčito.

Vo veci konajúci sudca pokynom zo 7. novembra 2000 vytýčil pojednávanie na 18. december 2000 a nechal naň predvolať účastníkov konania a ich právnych zástupcov. Navrhovateľke sa predvolanie nepodarilo riadne doručiť.

Podľa splnomocnenia z 18. decembra 2000 sťažovateľ v predmetnej veci splnomocnil na svoje zastupovanie advokáta JUDr. R. Ž., Advokátska kancelária, K.

Listom z 18. decembra 2000 poveril právny zástupca navrhovateľky zastupovaním v predmetnom spore na pojednávaní konanom 18. decembra 2000 advokátku JUDr. M. Š.

Pojednávanie konané 18. decembra 2000 bolo odročené a okresný súd právnomu zástupcovi navrhovateľky uložil povinnosť oznámiť, kedy sa navrhovateľka vráti späť na územie Slovenskej republiky.

Pokynom súdnej kancelárie z 20. septembra 2001 vo veci konajúci sudca nechal vyzvať právneho zástupcu navrhovateľky na splnenie povinnosti uloženej mu na pojednávaní konanom 18. decembra 2000.

Pokynom zo 6. novembra 2001 nechal vo veci konajúci sudca urgovať odpoveď na svoju výzvu z 20. septembra 2001.

Vo veci konajúci sudca pokynom súdnej kancelárie zo 4. decembra 2001 vytýčil termín pojednávania na 28. január 2002 a nechal naň predvolať účastníkov konania a ich právnych zástupcov. Sťažovateľovi ani navrhovateľke sa nepodarilo zásielku okresného súdu riadne doručiť.

Podaním právneho zástupcu navrhovateľky doručeným okresnému súdu 25. januára 2001 vzala navrhovateľka svoj návrh z 13. júla 1997 v celom rozsahu späť.

Pojednávanie konané 28. januára 2002 okresný súd odročil na neurčito s tým, že poskytol právnenému zástupcovi žalovaného lehotu 5 dní na vyjadrenie, či súhlasí so späťvzatím návrhu a zastavením konania.

Okresnému súdu bolo 11. februára 2002 doručené stanovisko sťažovateľa k späťvzatiu návrhu v predmetnej veci z 8. februára 2002.

Uznesením č. k. 14 C 662/97-40 z 28. februára 2002, ktoré nadobudlo právoplatnosť 26. marca 2002, okresný súd rozhodol, že konanie v predmetnej veci nezastavuje.

Pokynom zo 4. apríla 2002 vo veci konajúci sudca vytýčil termín pojednávania na 30. máj 2002 a nechal naň predvolať účastníkov konania, ako aj ich právnych zástupcov. Sťažovateľovi ani navrhovateľke sa nepodarilo zásielku okresného súdu riadne doručiť.

Právny zástupca navrhovateľky listom z 15. mája 2002 doručeným okresnému súdu 16. mája 2002 ospravedlnil svoju i navrhovateľkinu neúčast' na pojednávaní 30. mája 2002 z dôvodu dlhodobého pobytu navrhovateľky mimo územia Slovenskej republiky.

Pojednávanie konané na okresnom súde 30. mája 2002 bolo z dôvodu neprítomnosti vo veci konajúceho sudcu odročené na neurčito.

Pokynom z 19. júna 2002 nechal vo veci konajúci sudca dopytom u právneho zástupcu navrhovateľky zistiť, dokedy sa bude nachádzať navrhovateľka mimo územia Slovenskej republiky.

Podľa úradného záznamu zo 4. júla 2002 okresnému súdu pracovníčka advokátskej kancelárie právneho zástupcu navrhovateľky telefonicky oznámila, že navrhovateľka sa bude zdržiavať na území Slovenskej republiky od 1. augusta 2002 do 13. augusta 2002.

Právny zástupca sťažovateľa svojím podaním zo 7. júna 2002 (doručeným okresnému súdu 11. júna 2002) vyjadril svoje stanovisko k meritu veci, resp. k podanému návrhu na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

Vo veci konajúci sudca nechal pokynom z 24. januára 2003 vyzvať právneho zástupcu navrhovateľky, aby okresnému súdu oznámil, či sa už navrhovateľka zdržiava na adrese svojho trvalého pobytu, v lehote 30 dní.

Podaním zo 4. marca 2003 právny zástupca navrhovateľky okresnému súdu oznámil, že navrhovateľka sa podľa jeho informácií i v súčasnosti zdržiava mimo územia Slovenskej republiky.

Uznesením č. k. 14 C 662/97-53 z 23. júna 2003, ktoré nadobudlo právoplatnosť 16. júla 2003, okresný súd konanie v predmetnej veci prerušil.

Vo veci konajúci sudca pokynom súdnej kancelárie z 12. septembra 2003 nechal požiadať právneho zástupcu navrhovateľky, aby okresnému súdu v lehote 10 dní oznámil adresu pobytu navrhovateľky v zahraničí.

Právny zástupca navrhovateľky v podaní z 19. septembra 2003 okresnému súdu oznámil, že adresa navrhovateľky mu nie je známa.

III.

1. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).“

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

A) Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je návrh na začatie konania o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Z obsahu súdneho

spisu, z vyjadrení sťažovateľa a okresného súdu ani z nimi predložených na vec sa vzťahujúcich listín ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť svedčiacu o právnej zložitosti veci, avšak po skutkovej stránke možno konštatovať, že v danom prípade ide o vec skutkovo zložitú, vyžadujúcu si vykonanie rozsiahlejšieho dokazovania, ktoré môže spôsobiť predĺženie konania. V prípade posudzovaného konania však okresný súd v merite veci vôbec nekonal.

B) Pri hodnotení správania sťažovateľa ako účastníka konania ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, v dôsledku ktorých by mohlo dôjsť k spomaleniu postupu súdu v predmetnom konaní. V doručovaní písomností sťažovateľovi na začiatku konania síce vznikla záhada, táto však nebola spôsobená ním, ale nesprávnym označením adresy sťažovateľa v podanom návrhu. V priebehu ďalšieho konania si sťažovateľ taktiež dvakrát neprevzal zásielky (predvolania na vytýčené pojednávania) doručované okresným súdom na adresu jeho trvalého pobytu, ale na predmetných pojednávaniach sa napriek tejto skutočnosti zúčastnil osobne spolu so svojím právnym zástupcom. Sťažovateľ bol takmer po celú dobu konania zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, ktorý sa zúčastňoval jednotlivých pojednávaní, a za účelom ochrany svojho základného práva v predmetnom konaní sťažovateľ využil opravné prostriedky, ktoré mu zákon na jeho ochranu poskytuje.

C) Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd zistil obdobia nečinnosti v postupe okresného súdu, ktoré mali výrazný vplyv na doterajšiu dĺžku konania.

Prvé z období nečinnosti okresného súdu začalo 21. júla 1997, keď okresný súd nechal pokynom doručiť navrhovateľke výzvu na zaplatenie súdneho poplatku a sťažovateľovi podaný návrh na začatie konania, a trvalo až do 29. septembra 1998, keď bol pokynom vo veci konajúceho sudcu vytýčený nový termín pojednávania, teda štrnásť mesiacov. Ďalšie šesťmesačné obdobie nečinnosti bolo ústavným súdom v rámci preskúmaného konania zistené v období od 25. februára 1999 (právnym zástupca

navrhovateľky oznámil okresnému súdu miesto pobytu sťažovateľa) do 8. septembra 1999, keď okresný súd vytýčil vo veci ďalší termín pojednávania. V poradí tretie obdobie nečinnosti okresného súdu trvalo takmer deväť mesiacov, a to od 8. novembra 1999, keď sa na okresnom súde konalo pojednávanie v predmetnej veci, až do 3. augusta 2000, keď bol okresným súdom vytýčený ďalší termín pojednávania vo veci. Ďalším z období nečinnosti v predmetnom konaní bolo obdobie od 18. decembra 2000 (deň uskutočnenia pojednávania v predmetnej veci) do 6. novembra 2001, keď bol v predmetnej veci vytýčený nový termín pojednávania, ktoré trvalo viac ako desať mesiacov. Posledným, piatym zisteným obdobím nečinnosti okresného súdu bolo obdobie trvajúce viac ako šesť mesiacov, a to od 4. júla 2002 (keď okresnému súdu podľa úradného záznamu na základe jeho výzvy pracovníčka advokátskej kancelárie právneho zástupcu navrhovateľky telefonicky oznámila, kedy sa navrhovateľka bude zdržiavať na území Slovenskej republiky) do 24. januára 2003 (keď nechal vo veci konajúci sudca zaslať výzvu právnemu zástupcovi navrhovateľky).

Nečinnosť okresného súdu vo vyššie označených obdobiach bez toho, aby jeho postupu bránila zákonná prekážka, je potrebné považovať za zbytočné prietahy v konaní v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ako vyplýva z argumentácie okresného súdu v jeho vyjadrení č. Spr 2380/03 z 26. augusta 2003, vzhľadom na predmet konania podľa neho nebolo možné v konaní pokračovať bez priamej účasti oboch účastníkov konania.

Podľa zistenia ústavného súdu v predmetnej veci vznikla závada pri doručovaní písomností navrhovateľke, ktorá mala byť v konaní osobne vypočítaná k meritu veci, už pri druhom procesnom úkone okresného súdu v predmetnej veci (29. septembra 1998, keď vo veci konajúci sudca pokynom vytýčil termín pojednávania). Vo veci konajúci sudca, ako vyplýva zo súdneho spisu, vytýčil počas celej doby trvania konania deväť pojednávanií, avšak ani na jedno z nich sa mu nepodarilo navrhovateľku riadne predvolať. Jednotlivé pojednávania boli vytyčované bez toho, aby mal pre ne zabezpečené podklady, ktoré by mu umožnili vo veci meritórne rozhodnúť. Tento postup okresného súdu viedol napokon k tomu, že právny zástupca navrhovateľky žiadal pravidelne pojednávanie odročiť z dôvodu

neprítomnosti navrhovateľky a vo veci konajúci sudca jeho žiadosti vždy vyhovel bez toho, aby vykonal ďalšie úkony smerujúce k zabezpečeniu podkladov nevyhnutných pre rozhodnutie vo veci samej. O správnosti uvedeného tvrdenia svedčí napokon aj skutočnosť, že okresnému súdu bolo vyjadrenie právneho zástupcu sťažovateľa k podanému návrhu, resp. k meritu veci doručené až 7. júna 2002. Vzhľadom na skutočnosť, že Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“) v § 49 ods. 2 a 3 priamo rieši situáciu, keď doručovanie písomností účastníkovi konania je spojené s ťažkosťami alebo s prierahmi, resp. keď nie je známy pobyt účastníka konania, ako aj vzhľadom na to, že obaja účastníci konania boli zastúpení takmer po celú dobu trvania konania kvalifikovanými právnymi zástupcami, ktorých si sami zvolili a ktorí boli za nich oprávnení vykonávať ich procesné práva a povinnosti, s vyššie spomínanou argumentáciou okresného súdu nemožno súhlasiť.

To, akým spôsobom a v akom rozsahu účastníci konania využívajú svoje práva, závisí od ich aktivity v rámci konania, každý z nich však nesie v sporovom konaní zodpovednosť za unesenie dôkazného bremena (označenie, resp. ponúknutie dôkazov na preukázanie svojich tvrdení), ktoré je následne rozhodujúce pre samotný výsledok sporového konania. Keďže povinnosťou okresného súdu bolo v rámci konania dbať na ochranu práv všetkých účastníkov konania, jeho úlohou bolo aj zvoliť taký postup v konaní, ktorý by zabránil, aby pasivita, resp. neplnenie si procesných povinností jedného z účastníkov konania spôsobili zásah do práva druhého účastníka konania.

Ústavný súd konštatuje, že konanie, ktoré je predmetom posúdenia, trvalo do jeho prerušenia takmer šesť rokov a dva mesiace. Z uvedenej doby podstatnú časť (takmer tri roky a deväť mesiacov, t. j. teda viac ako polovicu) tvoria obdobia, v ktorých dochádzalo k zbytočným prierahom v konaní v dôsledku nečinnosti okresného súdu.

S ohľadom na vyššie uvedené nemožno dobu predmetného konania vedeného na okresnom súde do vyhlásenia uznesenia o prerušení konania (do 19. septembra 2003) považovať z hľadiska požiadaviek čl. 6 ods. 1 dohovoru za primeranú a ani za ústavne akceptovateľnú vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných

prieťahov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené práva sťažovateľa boli porušené.

2. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd zistil, že nečinnosťou okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Okresný súd uznesením č. k. 14 C 662/97-53 z 23. júna 2003 konanie v predmetnej veci podľa § 109 ods. 2 OSP prerušil, a teda došlo k vzniku zákonnej prekážky, ktorá bráni ďalšiemu postupu okresného súdu v predmetnej veci.

Vzhľadom na vyššie uvedenú skutočnosť ústavný súd žiadosti sťažovateľa v časti, v ktorej žiadal, aby okresnému súdu prikázal konať vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 14 C 662/97 bez prieťahov, nevyhovel.

Ústavný súd však zároveň považuje v tejto súvislosti za potrebné upozorniť, že aj § 109 ods. 2 OSP, tak ako napokon každé zákonné ustanovenie, sa musí vykladať a uplatňovať v súlade s ústavou (čl. 152 ods. 4 ústavy). Keďže zo žiadneho ustanovenia ústavy nemožno vyvodiť, že prerušením konania jeho účastník stráca právo na to, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, musí sa okresný súd pri uplatňovaní procesného postupu podľa ustanovenia § 109 ods. 2 OSP spravovať preto aj požiadavkou, ktorá je zakotvená v tomto článku ústavy a ktorá ukladá povinnosť prijať príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote (pozri I. ÚS 21/00).

3. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal aj o priznanie finančného zadost'učinenia vo výške 80 000 Sk z dôvodu nemajetkovej ujmy, ktorú utrpel, a zdôvodnil ju „*trvaním*

dlhodobej právnej neistoty, zdravotnou ujmu, kreatívnou ujmu, ako aj dôvodom vynaloženia značných finančných nákladov titulom bránenia práva“ .

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde má primerané finančné zadosťučinenie povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Pretože porušenie práv sťažovateľa, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred jeho porušením a výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľovi sumu 30 000 Sk. Táto suma zohľadňuje s prihliadnutím na predmet konania okresného súdu dĺžku zbytočných prierahov v tomto konaní (tri roky a deväť mesiacov) a s nimi spojenú nemajetkovú ujmu sťažovateľa spočívajúcu v jeho psychickej záťaži a pocite právnej neistoty.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody (II. ÚS 58/02, III. ÚS 111/02).

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti ústavný súd vo zvyšnej časti uplatnenému primeranému finančnému zadosťučineniu v návrhu sťažovateľa nevyhovel.

4. Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadal priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom spolu vo výške 8 000 Sk pozostávajúcich z dvoch úkonov právnej služby v uvedenom konaní (prevzatie veci a písomné podanie vo výške 2 x 3 900 Sk) a režijného paušálu (vo výške 2 x 100 Sk) v zmysle ustanovení § 13 ods. 8 v spojení s § 1 ods. 3 a § 19 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“).

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právny zástupcom sťažovateľa vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Podľa ustanovenia § 13 ods. 8 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. ak predmet sporu nie je ocniteľný peniazmi, odmena za jeden úkon právnej služby je jedna tretina výpočtového základu.

Predmet konania - ochrana základných ľudských práv a slobôd - je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením, ktoré predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch (III. ÚS 29/03, III. ÚS 34/03).

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. výpočtovým základom je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2002 dosahovala priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky výšku 12 811 Sk.

Ústavný súd zistil, že uplatnená suma trov právneho zastúpenia spolu 8 000 Sk neodporuje platným právnym predpisom. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v období od 1. januára 2003 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 4 270 Sk a hodnota režijného paušálu 128 Sk. Ústavný súd preto priznal náhradu trov právneho zastúpenia v celej výške uplatnenej právnym zástupcom sťažovateľa.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. januára 2004